

2. Dragnea A. (1995). Antrenamentul sportiv. București: Didactica și pedagogică. R. A. 363 p.
3. Dumitrescu E. (2001). Gimnastica ritmică sportivă. Curs de bază. Reprografia universității. Craiova. 140 p.
4. Jeleascov C. (2000). Gimnastica ritmică de bază. București: Editura Fundației „România de mâine”. 204 p.
5. Mociani V. (1985). Gimnastica ritmică sportivă. București: Sport – Turism, p. 5–86.
6. Reaboi N. (2016). Formarea competențelor artistice în gimnastica ritmică la etapa incipientă de pregătire sportivă. Teză de doctor în științe pedagogice. Chișinău. 207 p.
7. Ulmeanu Fl.C. (1966). Noțiunea de fiziologie cu aplicații la exercițiile fizice. Ediția a II-a revăzută. Oradea: Editura Uniunii de Cultură fizică și sport tip. Grișani, p. 252–299.
8. Винер И. А. Подготовка высококвалифицированных спортсменов в художественной гимнастике: Автореф. дис. Санкт–Петербург: ГАФК им.Лесгафта 2003. 25 с.

<https://doi.org/10.52449.soh22.43>

AUTOAPĂRAREA FIZICĂ COMPONENTĂ DE BAZĂ ÎN PREGĂTIREA PROFESIONALĂ A VIITORILOR SPECIALIȘTI ÎN DOMENIUL SECURITĂȚII CIVILE ȘI PUBLICE

Scobioală Ghenadie¹, doctorand, asistent universitar

¹Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport, Chișinău, Republica Moldova

***Abstract.** The present research addressed the issue of determining the specific characteristics of physical self-defense, directly adapted to the profile of security agent, necessary to implement in the instructional-educational process of students in the field of Civil and Public Security. The gnosiological approach of the professional character of the physical defense of the security agents leads to visions and high-performance perspectives in the field of professional-applicative training of this category of specialists.*

***Keywords:** physical self-defense, security guard, training, program, protection.*

Actualitatea. Obligațiile profesionale ale colaboratorilor protecție, pază și securitate au ca element definitoriu situații cu înfruntări frecvente a factorilor de risc ridicat, care pun în pericol viața și integritatea corporală. Conform specificului de specialitate, agenții de securitate sunt vizați să intervină în situații periculoase provocate de violențe fizice, în care adesea este inevitabilă aplicarea forței fizice, a procedurilor de luptă corp la corp și chiar a armei din dotare. Aceste situații generează apariția și manifestarea stărilor tensionale, ce se manifestă printr-o suprasolicitare de ordin psihologic și fizic ce afectează organismul uman în ansamblul său și afectează prestația profesională [1, 10].

Din acest punct de vedere, succesul activității specialiștilor în domeniul Securității Civile și Publice este direct condiționat de nivelul de autoapărare fizică, care reflectă abilitățile specifice de intervenție profesională în situații periculoase, de nivelul dezvoltării motricității speciale de profil și a calităților psihologice profesionale. Prin urmare, viitorul agent de securitate – studentul de azi al Facultății Protecție, Pază și Securitate din cadrul Universității de Stat de Educație Fizică și Sport - în procesul instructiv-educativ trebuie să

obține atât calitativ, cât și cantitativ un bagaj optim de cunoștințe practice, care să-i permită cu promptitudine anticiparea unui atac violent și, dacă e impus, să neutralizeze cu succes agresorul pentru înlăturarea pericolului vieții și sănătății personale și a cetățenilor.

De menționat că studenții Facultății Protecție, Pază și Securitate (PPS) sunt solicitați în calitate de angajați în cadrul subdiviziunilor Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova, al Serviciului Protecție și Pază de Stat, al Serviciului de Informații și Securitate, al Administrației Naționale a Penitenciarelor și în structuri de protecție și securitate private, domenii care stau la straja ordinii de drept, a libertăților și drepturilor cetățenilor, domenii care presupun și îndreptățesc caracterul activ al acțiunilor de răspuns fizic la agresiuni și violențe [8].

În acest context, autoapărarea fizică planificată în procesul formării profesionale universitare are drept scop instruirea și stăpânirea cu fermitate a strategiilor eficiente de gestionare a situațiilor critice ce conțin o mare varietate de riposte la agresiuni fizice și la atacuri asupra agenților de securitate. De asemenea, asigură suportul cantitativ și calitativ biopsihomotrice exprimat prin indici superiori de viteză, îndemânare, rezistență și forță, dezvoltarea și menținerea condiției fizice generale și speciale corespunzătoare. Îndeosebi, conținutul de bază constituie o varietate de metode și mijloace specifice luptelor de corp la corp, ușor transferabile în spectrul acțiunilor tehnico-tactice de protecție a persoanelor unde studenții exersează în special mai mult exercițiile cu greutatea propriului corp sau al partenerului [7].

De altfel, conținutul autoapărării fizice pentru specificul profesiei de agent de securitate este foarte bogat și variat - conform surselor de specialitate și a părerilor instructorilor practici, nu există o delimitare precisă a acestui domeniu, el fiind într-o permanentă îmbogățire, într-un continuu proces de acumulare a noilor metode și practici ajustate la noile cerințe contemporane.

Autoapărarea fizică poate fi definită ca „o modalitate eficientă prin care victima unui atac declanșat prin surprindere își poate apăra integritatea, opunând forței primatul inteligenței și al stăpânirii de sine”. A învinge în primul rând apărându-te și lăsând contraatacul pe planul al doilea, doar atât cât este necesar, pentru ca agresorul să-și primească riposta ce i se cuvine, „constituie esența acestui domeniu de luptă” [9].

Conform lui V. Spiridonov (creator al artei marțiale Самоз, САМОзащита – autoapărare, Sistemul Samoz a fost conceput pentru ofițerii NKVD, pentru poliție, agenții de securitate de stat, unități de frontieră și escortă), unul dintre fondatorii luptei sambo și autorul termenului „sambo” din Federația Rusă: „Arta de autoapărare ajută să învingi cu orice tip de mijloace disponibile, din acest motiv în autoapărare nu te poți baza pe un sistem anume, care nu poate să cuprindă în totalitate toate situațiile neprevăzute create de luptă și este neapărat să folosești procedeele utile din toate sistemele de luptă, dacă ele duc spre victorie” [11].

Literatura de specialitate [1, 7, 9, 11] reflectă domeniul autoapărării fizice a structurilor de securitate și ordine de drept ca pe un complex de elemente tehnico-tactice din sporturile de lupte ca: kickboxing, karate-do, judo, lupte, aikido, jiu-jitsu ș.a., care, sprijinite de suporturi

psihologice și juridice, înarmează pe cei vizați cu un bagaj psihomotrice bogat, necesar în acțiunea de confruntare, neutralizare și imobilizare a agresorilor.

Scopul cercetării constă în determinarea caracteristicilor specifice ale autoapărării fizice a agenților de securitate pentru profesionalizarea procesului instructiv-educativ al studenților de la specialitatea Securitate civilă și publică.

Abordarea gnosiologică a caracterului profesionalizat al apărării fizice a agenților de securitate duce la viziuni și perspective performante în domeniul pregătirii profesional-aplicative a acestei categorii de specialiști.

Metodele de cercetare aplicate în cadrul studiului au fost centrate pe analiza literaturii de specialitate, a surselor metodico-didactice de profil, generalizarea datelor, a experienței profesionale a instructorilor practici și pe metoda generalizării teoretice.

Desfășurarea studiului. Studiul surselor metodico-științifice și a bazelor metodologice privitor la instruirea inițială și pregătirea continuă în domeniul autoapărării în sfera securității și ordinii de drept a vizat curriculumuri, ghiduri și planuri tematice ale disciplinelor de studiu și ale departamentelor de pregătire fizică și autoapărare ale Academiei „Ștefan cel Mare”, a Ministerului Afacerilor Interne a Republicii Moldova, ale Academiei de Poliție „Alexandru Ioan Cuza”, din România, ale Serviciului Protecție și Pază de Stat și a Facultății Protecție, Pază și Securitate a Universității de Stat de Educație Fizică și Sport din Republica Moldova.

Documentarea asupra planurilor tematice, a modului de organizare a pregătirii profesional-aplicative și a procesului instructiv-educativ referitor la domeniul de autoapărare și pregătirea fizică specială în instituțiile menționate confirmă faptul că domeniul este materie obligatorie în pregătirea profesională de serviciu și în toate planurile de învățământ, care face parte din categoria formativă a disciplinelor de specialitate, prevăzută în curriculumul instituțiilor cu un număr de ore diferențiat, relatând atenția acordată autoapărării și pregătirii fizice a specialiștilor în toate etapele de instruire inițială și continuă.

Conform analizei programelor de studiu universitare cu privire la domeniile de autoapărare și pregătire fizică ale instituțiilor specializate ale Ministerelor de Interne din Republica Moldova și România, găsim un conținut aproape identic cu următoarele compartimente:

- a) Pregătirea fizică – 30 % autoapărare fizică – 70 %
Pregătirea fizică:
 1. Dezvoltarea calităților motrice generale și specifice;
 2. Formarea capacităților utilitar-aplicative (de exemplu: pista cu obstacole)
- b) Autoapărarea fizică conține următoarele componente:
 1. Elemente și procedee tehnico-tactice din kickboxing;
 2. Tehnici din judo și lupte;
 3. Tehnici de reținere a agresorului prin forțare a articulațiilor;
 4. Tehnici de autoapărare la atacuri prin centurare;
 5. Tehnici de apărare împotriva atacurilor de cuțit;
 6. Tehnici de apărare împotriva atacurilor cu obiecte contondente;

7. Tehnici de încătușare;
8. Conducere forțate;
9. Extragerea suspectului din autoturism;
10. Apărări prin imobilizare cu bastonul.

În programele de autoapărare și pregătire fizică ale specialiștilor din domeniul protecție, pază și securitate (SPPS și Facultatea PPS a USEFS) găsim aproape în totalitate aceleași compartimente ale tehnicilor de luptă corp la corp descrise mai sus, excluse pot fi doar cele legate de aplicarea unor mijloace speciale din dotare [4, 6, 7, 9].

Totuși sunt câteva aspecte definitorii sau particularități ce separă specificul programei de autoapărare destinată agenților de securitate de caracteristicile autoapărării polițiștilor, aspecte ce urmează a fi cimentate la temelia programei de instruire universitară în domeniul de autoapărare fizică a viitorilor agenți de securitate. Conform surselor documentare [1, 10, 11] și a unor opinii ale specialiștilor-instructori practici din domeniul SPPS, interacțiunea de autoapărare și luptă corp la corp cu elemente agresive în cadrul profilului de securitate trebuie să se manifeste în două moduri:

- redusă la minim în cazul protecției persoanei protejate, contactul direct corp la corp cu agresorul fiind evitat pe cât posibil;
- continuă și de forță graduală până la obținerea controlului asupra agresorului prin imobilizare și aplicarea mijloacelor de siguranță (cătușele), în cazul misiunilor generale de securitate.

Din aceste puncte de vedere, unul dintre aspectele definitorii ale autoapărării fizice ale agenților de securitate este catalizat în principiul care prevede că tehnicile de autoapărare trebuie să fie ușor transferabile în spectrul acțiunilor tehnico-tactice de protecție a persoanelor. Acest deziderat prevede minimalizarea sau chiar eliminarea elementelor tehnice ce au ca bază prize și încleștarea cu agresorul, proiectarea acestuia la sol prin aruncări peste piept, umăr sau șold. Prioritate se oferă tehnicilor de dezechilibrări și secerări care vizează axe motorii, centre de echilibru sau puncte sensibile ale corpului agresorului, care conduc la stoparea bruscă a mișcării de atac, întoarcerea unde de șoc (forța de reacție), devierea atacului în altă direcție și ruperea energiei și a ritmului de luptă, dispersia psihică, dezechilibrarea agresorului și crearea unui spațiu de reacție pentru evacuarea VIP-ului, astfel obținând evitarea atacului sau lichidarea agresiunii în alt mod [10, 11].

Un al doilea aspect se regăsește în ajustarea acțiunilor tehnico-tactice de autoapărare spre a fi aplicate eficient mai apoi în tacticile de riposte ale atacului în grup, când adversarii depășesc numeric. Aici se impune aplicarea acțiunilor tehnico-tactice ce prevăd riposte foarte dinamice, cu deplasări în zonele incomode de spațiu ale adversarului. Este un principiu care oferă posibilitatea de a riposta eficient prin deplasare de la linia de atac al adversarului și astfel de a căpăta posibilitatea de a nu fi înconjurat sau blocat în spațiu de către adversari.

Aceste două aspecte prevăd, că tehnicile de autoapărare ale agenților de securitate trebuie să fie foarte „flexibile”, prin aceasta înțelegându-se faptul că pot fi ușor modificate în funcție de situația concretă de luptă corp la corp. Însușirea procedeele de autoapărare

respectând principiile menționate (executate cu siguranță și viteză până la automatism), face ca șansele obținerii victoriei să fie de partea celui care le posedă și le aplică corect. Totodată, respectarea în procesul instructiv-educativ a principiilor descrise oferă posibilitatea de a aplica eficient tehnicile de autoapărare împotriva adversarilor mai înalți sau mai voluminoși. De aceea, în timpul lecțiilor, studenții trebuie să-și perfecționeze tehnicile și acțiunile tactice de autoapărare mereu cu schimb de partener-adversar pentru a experimenta diferențele de tehnici și tactici de la un coleg la altul [1, 11].

În același rând, instruirea tehnicilor la fiecare lecție trebuie să fie suplinită cu aspectele legale în ceea ce privește aplicarea lor în mod legal, gradual și proporțional agresiunii, ca agentul de securitate să fie în măsură să folosească strict nivelul de forță necesar pentru a pune capăt amenințărilor și pentru ca folosirea forței să rămână în limitele prevederilor legii. Astfel, utilizarea forței fizice trebuie să fie rezonabilă și minimizată, pe cât este posibil, acțiunile agenților de securitate fiind adaptate direct violenței și gravității acțiunilor acestuia [2].

În procesul de instruire se va ține cont mereu de reglementările legilor în vigoare, conform cărora atacul trebuie să fie iminent și imediat (agresiunea să fie deja declanșată sau pe cale de a se produce), direct (amenințare fizică nemijlocită) și material (aplicarea de lovituri, tăieturi, ștrangulări etc. cu diferite arme, obiecte sau corpuri contondente). De asemenea, utilizarea forței trebuie să fie absolut necesară (nu există altă alternativă pentru îndepărtarea acțiunii ostile) și direct proporțională cu gravitatea acesteia. Este vorba de o abordare concretă și coerentă a intervenției fizice, care vizează exercitarea misiunilor de serviciu în așa fel, încât să fie realizate în strictă conformitate cu respectarea prevederilor legale în vigoare și să se îmbine, totodată, cele trei principii de bază: de legalitate, de protecție și de eficiență. Aceste caracteristici permit asigurarea unui serviciu corect în beneficiul tuturor cetățenilor, eliminarea exceselor de orice natură și a practicilor care nu sunt conforme cu etica și deontologia profesiei de agent de securitate [2, 5].

În același timp, din informațiile referitoare la volumul de ore practice planificate în programele de studiu, deducem că instruirea universitară trebuie să fie de un mare raționament, temeinică și economică, dat fiind că timpul limitat al unui program de studiu universitar nu satisface pe deplin posibilitățile optime de perfecțiune și automatism ale tehnicilor de lupte corp la corp, ale tehnicilor de mânăire a armelor și mijloacelor speciale din dotare pentru a fi aplicate în mod efectiv împotriva agresorilor periculoși.

Creșterea cantitativ-calitativă trebuie obținută într-un timp relativ scurt (60 ore practice per semestru), dar, totodată, realizată fără șocuri, de la ușor la greu, de la simplu la complex și de la fixare la automatism. În același rând, este necesară reglarea intensității și a volumului este necesar de realizat în baza principiului interdependenței dintre solicitările fizice și refacere și trebuie organizat conform scopurilor și particularităților anatomice, fiziologice și psihointelectuale ale viitorilor agenți de securitate, având în vedere că majoritatea studenților vin la facultate fiind începători și neinițiați în pregătire sportivă [3, 4, 8].

Concluzii

Respectarea principiilor autoapărării fizice ale agenților de securitate, care prevăd modalități specifice de transfer specializat al acțiunilor tehnico-tactice în domenii de riposte contra mai multor agresori și în acțiuni de protecție a persoanelor oferă posibilitatea dozării, la un nivel superior, a efortului și ajută la adaptarea manifestărilor psihocomportamentale în funcție de situația dificilă cu pericol iminent. Modernizarea procesului de instruire în domeniul autoapărării fizice a studenților Facultății Protecție, Pază și Securitate contribuie la dezvoltarea competențelor profesionale direcționate spre formarea, consolidarea și perfecționarea abilităților motrice specifice profilului agent de securitate în strânsă concordanță cu solicitările nivelului de înalt de profesionalism cerut astăzi pe piața muncii.

Referințe bibliografice:

1. Andreescu, A. (2003). Tehnici de autoapărare pentru lucrătorii din sistemul național de autoapărare. București. Editura: Lumina Lex, 231 p.
2. Boeșteanu, C., Moraru, G., Scobioală, Gh., Spînu, A., Ciubaciuc, M. (2008). Instrucțiuni privind tactica specială a măsurilor de intervenție a subdiviziunilor organelor afacerilor interne, Min. Afacerilor Interne RM, Dir. Gen. Resurse Umane, Acad. “Ștefan-cel-Mare”, Chișinău (Tip. “Elena V.I.”) 64p.
3. Plan de învățământ Facultatea Drept, Ordine Publică și Securitate Civilă, Ciclul I, Academia „Ștefan cel Mare,, a MAI, 2020.
4. Curriculum universitar la disciplina Pregătirea fizică și de luptă. Ciclul I, Academia „Ștefan cel Mare,, a MAI, 2020.
5. Creangă, C., Cernomoreț, S., Pui, E., Scobioală, Gh. (2008). Instruirea polițienească, Chișinău: S.n., (Tipogr. POLIART SRL), 123p.
6. Legea Republicii Moldova cu privire la activitatea particulară de detectiv și de pază nr. 238 din 04.07. 2003 publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova Nr. 200-203 art Nr. 769 din 19.09.2003.
7. Polevaia-Secăreanu, A., Scobioală, Gh., Cotorcea, A. (2014). Pregătirea profesional-aplicativă a specialiștilor în domeniul pazei protecției și securității prin intermediul sporturilor de lupte: Ghid metodic: pentru studenții facultății „Pază Protecție și Securitate” Chișinău, (Tipogr „Valinex SRL”) 55 p.
8. Plan de învățământ. Studii superioare de licență, Facultatea PPS, Specialitatea Securitate civilă și publică, Ciclul I, nivelul de calificare – ISCED – 6. USEFS, 2017.
9. Palaga, C. (2016). Formarea profesională de autoapărare fizică a studenților polițiști în cadrul disciplinei „Educație fizică,, Teză de doctor în științe pedagogice, Chișinău, USEFS.
10. Secieru, I. (2008). Asigurarea securității persoanei protejate: curs de lecții partea I. Chișinău. Servgrafica SRL. 62 p.
11. Григорьев, И. (2004). Боевая подготовка профессиональных телохранителей: учеб. пособие. Ростов н/Д.: Феникс, с. 237-255.